

Vere sanctus

Nieuwsbrief van de Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie

Lente 2019

Jaargang 18/nr. 1

Redactioneel

Sinds enkele jaren werken de *Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Liturgie*, afgekort VWHLL, samen met het Verbond *Pro Petri Sede*, ook PPS in het kort. Die twee verenigingen blijven elk hun eigen doelstelling behouden, maar bundelen hun krachten samen in de organisatie van een jaarlijkse studiedag, die tot nu toe altijd plaats grijpt begin oktober of eind september.

Uit die medewerking zijn er synergiën aan het ontstaan. In dit nummer van *Vere Sanctus* zal u twee bijdragen aantreffen van leden van PPS, nl. de heer Jacques Maes en Z.E.H. Dirk Van Kerchove. De eerste is ondertussen ook lid geworden van VWHLL en is u bekend als de coördinator voor de jaarlijkse studiedag.

Het zal ons niet elk jaar lukken om een muzikaal ensemble als *Wishful Singing* of mensen uit de wereld van de Schoonheid (kunst en mode), als Selina De Maeyer of Angeline Flor Pua, naar onze jaarlijkse bijeenkomst te brengen, maar het merk *Via Pulchritudinis* – de Schoonheid als een Weg naar God – zullen we blijven gebruiken met als doel duidelijk te laten zien waarvoor we staan: door de schoonheid van de liturgie, de mensen dicht bij God te laten komen, de Bron van alle Liefde en Schoonheid.

Het feit dat we het hoofdartikel van deze nieuwsbrief wijden aan de buitengewone vorm van de ritus betekent niet dat we ineens niet meer achter de gewone vorm staan, maar dat we de continuïteit willen onderstrepen tussen die twee uitdrukkingen van dezelfde *lex orandi*.

U zal deze nieuwsbrief krijgen tijdens de Paastijd. Moge het Licht van de Verrezen Heer, waarvan de uitstraling zo sterk wordt uitgedrukt in de Paasliturgie, ook in uw hart schijnen, om van uw dagelijks leven de plaats te maken waar we de Verrezen Heer ontmoeten.

En dat onze Moeder Maria ons mag vergezellen op die weg, in het bijzonder tijdens de maand mei, die aan haar is toegewijd. ■

Dr. Pierre François, pr.
Voorzitter VWHLL

Eucharistievieringen op de buitengewone manier te Antwerpen

De veralgemening van de wijze waarop de eucharistie gevierd werd te Rome en in de hele westerse kerk, is vooral het werk geweest van paus Gregorius de Grote (590-604). Maar in latere eeuwen zijn in de misliturgie

misbruiken en fouten geslopen. Vandaar dat het Concilie van Trente (1545-1563) de wens uitdrukte dat de liturgische boeken zouden nagezien worden, uitgezuiverd en gecorrigeerd. De heilige paus Pius V (1566-1572) nam deze taak op zich en liet in 1570 een nieuw Romeins missaal uitgeven, dat grosso modo in gebruik is gebleven, tot het in 1970 vervangen werd door het Romeinse missaal, dat de heilige paus Paulus VI (1963-1978) in dat jaar uitgaf en waarin de principes van de liturgische hervorming, gewild door het 2^e Vaticaans Concilie (1962-1965), waren verwerkt. Toch moet worden opgemerkt dat, in het zogenaamde Tridentijnse missaal van voor het 2^e Vaticaans Concilie, door een aantal pausen reeds soms ingrijpende veranderingen zijn aangebracht, o.a. door Clemens VIII (1592-1605), Urbanus VIII (1623-1644), de heilige Pius X (1903-1914), Benedictus XV (1914-1922), Pius XII (1939-1958) en de heilige Joannes XXIII (1958-1963). Niet iedereen nam vrede met de Ordo Missae van 1970 en het heimwee naar de vroegere manier om de eucharistie te vieren was blijkbaar sterker dan men had verwacht. De mooie Gregoriaanse gezangen, de wijdingsvollere sfeer van de vroegere misliturgie en de onbehouden manier waarop de liturgiehervorming van het 2^e Vaticaans Concilie vaak in praktijk werd gebracht, zijn daarvan de oorzaken. Om tegemoet te komen aan de wensen van een aantal gelovigen bepaalde Benedictus XVI (2005-2013) in het motu proprio “*Summorum Pontificum*” (07.07.2007) het volgende:

De “*Ordo Missae*” van 1970 is de gewone manier om de eucharistie te vieren. De zogenaamde “*Tridentijnse Ordo Missae*” is de buitengewone manier om de H. Mis te celebreren. Het is toegelaten deze Ordo Missae te volgen, indien men daarbij gebruik maakt van het missaal dat Joannes XXIII uitgaf in 1962 en waarin alle wijzigingen zijn opgenomen die voorgangers van paus Joannes XXIII hebben aangebracht in het missaal van 1570. Voorwaarde is ook dat men een priester vindt die de nodige kennis heeft om de mis

op de buitengewone manier correct te celebreren. Moet worden opgemerkt dat de mis volgens het missaal van 1970, dus de gewone manier of “*Ordo Missae*”, ook in het Latijn kan worden gecelebreerd met Gregoriaanse gezangen, gebundeld in een nieuw *Graduale Romanum*.

In samenspraak met het bisdom Antwerpen dat, op aanvraag van gelovigen, een “*Tridentijnse Ordo Missae*” eucharistieviering inricht volgens het missaal dat Joannes XXIII uitgaf in 1962, wilt de plaatselijke afdeling van Pro Petri Sede bisdom Antwerpen, dat initiatief steunen, zoals het ook andere initiatieven als diverse processies enz. steunt. De eerste van deze wekelijkse eucharistievieringen op de buitengewone manier zal op zondag 07.04.2019 te 9.00 u. gecelebreerd worden in de kerk van Sint-Michiel en Sint-Pieter (Cuylijsstraat 24, 2018 Antwerpen, ingang via de Amerikalei). Een klein Gregoriaans koortje luistert wekelijks die viering op, en de teksten van de lezingen worden eveneens in Nederlandse vertaling gelezen en afgedrukt ter beschikking gesteld. ■

Dirk Van Kerchove, pr.

Algemeen Aalmoezenier PPS Benelux

Noten

Dit artikel is overgenomen uit het blad *Mededelingen* van het verbond Pro Petri Sede (Afdeling Antwerpen), nr. 2019-2, pp. 6-8

Lingua vivens

Vele rechtsregels die ook heden nog gebruikt worden zijn afkomstig uit het Romeins recht en worden gesteld in zgn. *adagia*. *Adagia non aliter quam vina ab ætate precium accipiunt*: Adagia waarderen wij net als wijnen om hun ouderdom. We kunnen beginnen met een universeel principe: *Pacta sunt servanda*, oftewel: overeenkomsten moeten nageleefd worden. Tenzij er bedrog is: *fraus omnia corrumpit*. Bedrog vernietigt alles. *Fraus* dat is niet hetzelfde als *culpa*, fout. Juristen spreken dat nog over de *culpa levissima* (de lichtste fout), de *culpa levis in abstracto* en *in concreto* (de

lichte fout, abstract of concreet), en de *culpa lata*. Daarvan zegt men: *culpa lata dolo æquiparetur*, zware fout staat gelijk met bedrog. Dat geldt niet meer sedert een Cassatiarrest van 1987. Men moet eigenlijk altijd handelen als een *bonus pater familias* (een goede huisvader). Zeker mag men zich niet schuldig maken aan een *culpa in contrahendo* (een fout bij de contractsluiting). Zo niet kan dat aanleiding geven tot een *actio Pauliana*. *Quae in fraudem creditorum alienata sunt revocantur*. Hetgeen ter benadeling der schuldeisers vreemd is, wordt teruggevorderd. Dat is hedendaags faillissementsrecht, maar het adagium stamt uit de Digesten (361).

Wat gebeurt er nu indien bij een verkoop de verkochte zaak tenietgaat? *Res perit emptori*. De zaak gaat teniet ten laste van de koper. Behalve: *genera non pereunt*. Soortzaken gaan nooit teniet, geld bv. kan steeds vervangen worden.

Echt leerrijk wordt het Romeins recht in familie zaken. *Mater semper certa est*. Dat geldt niet meer, een moeder kan heden haar eigen kind ontkennen. *Pater is est, quem nuptiæ demonstrant*. De vader is diegene die getrouwd is met de moeder. Ook dat geldt niet meer. En spijtig genoeg geldt ook dit nog enkel inzake schenkingen en erfenissen: *infans conceptus pro iam nato habetur, quoties de commodis eius agitur*. Een verwekt kind wordt als geboren aanzien, als men in zijn voordeel handelt. Eigenlijk een eenvoudige redenering om abortus hoe dan ook te verwerpen. Soms hadden de Romeinen het beter voor dan de hedendaagse wereld.

Zo ook *Contra non valentem agere non currit prescriptio*. Als men tegen iemand die onbekwaam is (bv. een minderjarige) ageert, dan loopt de verjaring niet. En vergeet niet: *summum ius est summa iniuria*. Het hoogste recht is tevens het hoogste onrecht. Recht tot het uiterste gedreven wordt onrecht. ■

Jacques Maes
Lid VWHLL
Algemeen Secretaris PPS

Lezers vragen

Wanneer moet het volk *Alleluia* herhalen en wanneer niet?

Er is enige verwarring ontstaan, vooral in de niet gezongen missen, over de herhaling van het *Alleluia* door het volk: soms lijkt het dat het wel en soms dat het niet moet.

Om een lang verhaal kort te maken: in het *Alleluia* vóór het evangelie wordt het wel herhaald, vóór en na het lezen van het vers, en in de andere gevallen niet.

Om dit te begrijpen, moet men weten wat een antifoon is: een antifoon is een korte zin die als refrein dient bij het voordragen van een psalm. De psalmist of de lector leest, bv. na de eerste lezing van de mis, de verzen van een psalm, afwisselend met volk dat de antifoon herhaalt. Vóór het eerste vers leest de lector of zingt de cantor alleen de antifoon, en onmiddellijk daarna wordt die herhaald door iedereen. Dan komt er een strofe met een of meerdere verzen van de psalm. Na elke strofe herhaalt het volk de antifoon.

Vóór het evangelie wordt er ook een vers gelezen, en dit vers wordt voorafgegaan (behalve in de veertigdagentijd) door *Alleluia* als antifoon. Omdat het *Alleluia* hier als antifoon dient, wordt de antifoon door het volk onmiddellijk herhaald. Na het vers, tenslotte, herhaalt het volk een tweede keer *Alleluia*. Op plechtigere dagen of omwille van de melodie kan dit *Alleluia* meervoudig zijn.

De antifoon van de antwoordpsalm kan soms ook uitsluitend bestaan uit *Alleluia* (één of meerdere). In dat geval wordt de antifoon als gebruikelijk herhaald.

Niet elke keer dat er een *Alleluia* komt, is het bij wijze van antifoon, integendeel. Daarom is het niet de bedoeling elk *Alleluia* automatisch te herhalen. In de Paastijd bv. wordt de intrede- en de communie-antifoon afgesloten met een *Alleluia*, dat *niet* herhaald wordt, tenzij de hele antifoon herhaald wordt omdat die gezongen is in afwisseling met de verzen van een psalm. Dat kan gebeuren in het geval van een zeer lange intre-

deprocessie of voor een lange communiege-
zang met herhaling van de antifoon. ■

Dr. Pierre François, pr.
Voorzitter VWHLL

Mededelingen

— De jaarlijkse studiedag van de VWHLL valt in 2019 op zaterdag 14 september. De Latijnse Mis zal gecelebreerd worden door Mgr. Hans Van den Hende, bisschop van Rotterdam.

Het programma van de studiedag zal er ongeveer zo uitzien:

- 11.00 uur: Pontificale Hoogmis volgens het Missaal van de H. Paulus VI
- 12.30 uur: Receptie en lunch
- 14.30 uur: Conferentie door Mgr. Van den Hende over een nader te bepalen thema
- 16.00 uur: Plechtige vespers met zegen met het Allerheiligste
- 16.30 uur: Koffie en gezellig samenzijn

De Mis en de Vespers (toegang vrij) worden in principe gevierd in de Sint-Jacobskerk, en de lunch en de conferentie op

wandelafstand. Dit moet nog bevestigd worden.

Twee formules zullen worden aangeboden: met warme lunch (60€) of met een broodmaaltijd (20€). De toegang tot de conferentie is inbegrepen in deze prijs.

Inlichtingen en inschrijving bij dhr. Jacques Maes, coördinator van de dag:

• E-mail vwhll@romanliturgy.org

of bij: E.H. Dr. Pierre François:

• Tel. 0474 719 131 (uit België)

• Tel. +32 474 719 131 (uit het buitenland)

— Één van onze leden signaleert ons dat paus Franciscus, tijdens zijn reis naar Loreto in maart 2019, de H. Mis heeft gecelebreerd *ad orientem* op het altaar van de Basiliek van het Heilig Maria Huis. Dat is niet de eerste keer dat er beelden opdagen van de H. Vader die de Mis opdraagt met het gezicht gekeerd naar de absis, zoals bv. meermaals in de Sixtijnse Kapel. Het was een eucharistie in de gewone vorm van de ritus, volgens het missaal dus van na het Tweede Vaticaanse Concilie. Dit bevestigt nogmaals dat deze manier van celebreren ten volle gewettigd is in de huidige liturgische regeling van de sacramenten.

Vere Sanctus: Colofon

De Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie (VWHLL), gesticht door Mgr.dr. Luc De Maere († 2011), ijvert voor een volwaardig gebruik van het Latijn in de postconciliaire liturgische praxis, naast de volkstaal.

Redactie: Lange Nieuwstraat 73A — 2000 Antwerpen (t.a.v. E.H. Pierre François)

Wetenschappelijk comité: Mgr.dr. J.F. Lescauwae M.S.C., hulpbisschop emeritus, Haarlem († 2013) — dr. J. van Reeth, Faculteit Vergelijkende Godsdienstwetenschappen, Antwerpen — E.H. dr. J.J. Silvestre, Pauselijke Universiteit van het H. Kruis, Rome,

Contactpersoon: Dr. P. François, pr., 0474 719 131 (vanuit België). +32 474 719 131 (vanuit het buitenland).

E-post: pf@romanliturgy.org, Webpagina VWHLL: <http://vwhll.romanliturgy.org>

Verantwoordelijke Uitgever: P. François (p/a van de redactie)

Periodiciteit: halfjaarlijks, in het voor- en in het najaar

Gewone Nieuwsbrief per post à minimum 5 € per jaar, E-brief via uw elektronisch adres à minimum 3 €. Beide versies zijn uiteraard identiek! Overschrijving IBAN: BE97 8900 2429 0649, BIC: VDSP BE91 met duidelijke vermelding van uw adres en 'Nieuwsbrief' resp. 'E-brief'.

U kan ook steeds een geschenkabbonnement voor iemand aangaan!

© 2019 Vlaamse Werkgroep voor Hedendaagse Latijnse Liturgie